

Postęp technologiczny a prawo unijne

Tematyka niniejszego numeru naszego czasopisma koncentruje się na wyzwaniach wynikających z dynamicznej adaptacji unijnego ustawodawstwa do zmieniających się realiów technologicznych oraz społecznych, jakie towarzyszą postępującej cyfryzacji UE.

Z unijnego dokumentu planowania „Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie” wynika, że transformacja cyfrowa UE jest priorytetem dla Unii. Znajduje to odzwierciedlenie w koncentracji środków na wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz łączności cyfrowej. Artykuł Marty Grabowskiej szczegółowo opisuje programy UE kluczowe dla finansowania cyfryzacji, w szczególności Instrument Łącząc Europę czy Cyfrowa Europa. Autorka podkreśla, jak istotne jest skuteczne wykorzystanie funduszy europejskich w kontekście wyzwań stojących przed Polską, wynikających m.in. z luki cyfrowej i trudności legislacyjnych.

Podstawowym elementem transformacji cyfrowej Unii Europejskiej jest tworzenie jednolitego rynku cyfrowego. Unijne regulacje w tym zakresie dotyczą m.in. ochrony uprawnień i interesów jednostek. Miłosz Malaga w swoim artykule zgłębia tematykę praw użytkowników końcowych oraz biznesowych w świetle Aktu o Rynkach Cyfrowych. Analiza dotyczy obowiązków nakładanych na tzw. strażników dostępu, czyli największe platformy cyfrowe, oraz potencjalnych ścieżek egzekwowania praw użytkowników. Zagwarantowanie ochrony bezpieczeństwa i praw podstawowych obywateli UE jest również celem Aktu w sprawie sztucznej inteligencji (AI). Jakub Kozłowski przedstawia ewolucję definicji systemów AI oraz sposób, w jaki rozporządzenie unijne klasyfikuje te systemy, biorąc pod uwagę poziom ryzyka. Artykuł pozwala zrozumieć potencjalne wyzwania prawne i technologiczne związane z AI.

Warunkiem funkcjonowania jednolitego rynku cyfrowego w UE jest objęcie całego terytorium UE łącznością o bardzo dużej przepustowości. Inga Kawka analizuje, jak Unia Europejska stara się dorównać w tej kwestii światowym liderom technologicznym dzięki regulacji sektora łączności elektronicznej. W artykule poruszone zostały zagadnienia, takie jak regulacja cen, współinwestowanie w infrastrukturę, neutralność sieci, a także ich wpływ na inwestycje infrastrukturalne.

Cykl artykułów zamykają rozważania Dominiki Skoczylas. Autorka przybliży unijne akty prawne będące odpowiedzią na eskalację cyberzagrożeń, w tym na ataki związane z pandemią COVID-19 czy wojną cybernetyczną wywołaną agresją Rosji na Ukrainę. Autorka omawia znaczenie dyrektywy NIS2 oraz Aktu o solidarności cybernetycznej, wskazując na konieczność wspólnych działań państw członkowskich i UE w obliczu nowych wyzwań.

Mamy nadzieję, że prezentowane opracowania wzbogacą wiedzę czytelników i staną się inspiracją do dalszych dyskusji nad przyszłością prawa unijnego i jego praktycznymi implikacjami.

Rada Naukowa i Kolegium Redakcyjne EPS składają podziękowania Pani dr hab. Indze Kawce, prof. UJ, za inicjatywę publikacji przedkładanego cyklu artykułów w EPS oraz opiekę merytoryczną nad nimi.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

Technological progress in the light of EU law

This issue of our journal focuses on challenges associated with rapid adaptation of the EU legislation to the evolving technology and social realities accompanying the ongoing digitalisation of the EU.

In accordance with the EU planning document “2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade,” the EU digitalisation is a priority for the Union. It is reflected in focusing the measures on supporting innovative and intelligent business transformation and digital communication. The article by Marta Grabowska describes in detail EU programmes that are key to financing the digitalisation, in particular the Connecting Europe Facility and the Digital Europe Programme. The author emphasises the importance of the effective use of European funds in the context of challenges faced by Poland as a result of, inter alia, digital gap and legislative problems.

The primary element of the digitalisation of the European Union is the development of a common digital market. The EU regulations in this respect pertain to, inter alia, protection of individual rights and interests. In his article, Miłosz Malaga explores the subject of rights of end-user and business users in view of the Digital Markets Act. The analysis covers the obligations imposed on the so-called gatekeepers, i.e. the largest digital platforms, and potential ways of enforcing user rights. Guaranteeing the protection of the security and fundamental rights of EU citizens is also the objective of the Artificial Intelligence (AI) Act. Jakub Kozłowski presents the evolution of the definition of AI systems and the way of classifying these systems by the EU Regulation, taking into account the level of risk. The article allows us to understand potential legal and technological challenges posed by AI.

Ensuring access to very high-capacity broadband networks in the whole territory of the EU is the condition for the functioning of the single digital market in the EU. Inga Kawka analyses how the European Union is trying to catch up with the global high-tech leaders in this respect by regulating the electronic communications sector. The article discusses the issues such as price regulation, co-investment in infrastructure, network neutrality, as well as their impact on infrastructure investments.

The series of articles is closed by Dominika Skoczylas, who presents EU legal acts adopted in response to the escalation of cyber threats, including attacks related to the COVID-19 pandemic and cyber warfare following Russia's attack on Ukraine. The author discusses the importance of the NIS2 directive and the EU Cyber Solidarity Act, emphasising the need for joint action by Member States and the EU in the face of new challenges.

We believe that the presented articles will deepen the knowledge of readers and will stimulate further discussions on the future of EU law and its implications in practice.

The Scientific Council and Editorial Board of EPS would like to express their gratitude to dr hab. Inga Kawka, professor of Jagiellonian University, for the initiative to publish the aforementioned series of articles in EPS and for supervision of the work on the content of the articles.

Profesor Stanisław Biernat
‘EPS’ Editor-in-Chief